

destijds schreef, niet omdat ik het zoo'n mirakel vond, want het is heel gewoon, maar omdat het tegen den afval, waarin onze kerken dreigden en nog dreigen te verzinken inzake het kerkbegrip, noodig was, zulke waarheden te schrijven. Misschien waagde ik me aan het gevaar, dat ondanks de uitdrukkelijke waarschuwing aan begin en slot, er toch zullen zijn, die het beeld-van-den-stroom abstraheren, want lezen is niet altijd gemakkelijk. Maar gevaren van misverstand kunnen den wagen niet ophouden.

Dat overigens deze opvatting van mij heel doorgewoond gereformeerd is, weet ieder die op de hoogte is. Om maar één voorbeeld te noemen: de Synopsis, waarover ik met prof. Hepp al eens eerder een samenspreking had, merkt op:

Haec Ecclesia visibilis non est proprie alia Ecclesia ab invisibili, sed alio tantum modo consideratur, illa in fieri, haec in facto esse, quemadmodum domus quae aedificatur et aedificata est. De zichtbare kerk mag men vooral niet losmaken van de onzichtbare, men mag daarvan geen twee kerken maken. De term zichtbaar beziet de kerk als „wordende“, „in Werden begrepen“, zij is nog bezig gebouwd te worden. De andere term erkent, dat er reeds vaste neerslag is; de Synopsis verstaat daaronder de menigte van geloovigen-uitverkorenen, die voor Gods oog te zien zijn.

Wedu, als wij onze oogen gebruiken, hebben we te maken met de kerk, die zichtbaar is, zooals ze voor ons treedt. En deze is nog „wordende“. Natuurlijk. Wie daaraan toert, en alleen het statische kerkbegrip overhoudt (gezelschappen van lieden met qualiteiten, zonder dat op Christus' doorgaand vergaderingswerk gelet wordt), maakt zich een snelle brug tot een valsche pluriformiteitsleer. Het aantal „ware kerken“ groeit dan sneller dan Jona's wonderboom. Maar de belijdenis is en passant verkracht. **Een huis in aanbouw**, taal der vaderen!

K. S.

Dan en de Antichrist.

Op een cursusavond sprak ik over den antichrist; één der naar aanleiding daarvan ingekomen vragen wil ik hier beantwoorden. Ze luidt als volgt:

Wijzen Gen. 49:17 (Dan zal een slang zijn), Deut. 33:22 (Dan zal als uit Bazan voortspringen) (Bazan tegenstelling van Sion); Jer. 8:16 (van Dan af wordt het gesnuif zijner paarden gehoord...) en het ontbreken van de stam Dan in de opnoeming in Openbaring 7, misschien op een Jood en wel speciaal een persoon uit de stam Dan als de Anti-Christ?

Antwoord.

a) In Gen. 49:17 vertaalt prof. Aalders: „Dan zij een slang op den weg, een hoornslang op het pad, die in de hiel van het paard bijt, zoodat de berijder daarvan achterover valt“. Prof. Aalders, naar wiens oudtestamenteel studieresultaten we dankbaar luisteren, schrijft ter verklaring, blz. 213, K. V.: (in vs. 17 hebben we een) „wensch, dien vader Jacob daar uit, dat Dan zich moge gedragen als de kleine slang op het pad, die met succes het groote paard aanvalt en door het in de hiel van het paard bijt den ruiters achterover op den grond doet storten“. Het uitspreken van dezen wensch bewijst volgens prof. Aalders, „dat deze stam in de toekomst met machtige vijanden te doen krijgt, waardoor hij nog al in het nauw geraakt“. Wat de vervulling aangaat, denkt prof. Aalders aan de splitsing van den stam Dan in tweeën (Richt, 18); en aan de gevaarlijke nabuurschap der Filistijnen, die er een gevolg van was. „Maar“, zoo zegt prof. Aalders, „in het optreden van Simson zien we dan ook den wensch van Jacob verwezenlijkt; als in dezen sterken held het kleine, reedertelijke Dan over die oppermachtige vijanden triomfeert!“

b) Deut. 33:22 wordt door de Leidsche Vertaling aldus weergegeven:

Dan is een leeuwenwelp,¹⁾
die uit Bazan te voorschijn springt.

Het gebied door een deel der Daniëlen in den Riechtertijd veroverd, Richt. 17, 18, lag in de nabijheid van Bazan: in het gebied van Bazan hielden zich veel leeuwen op; vandaar de vergelijking, zegt een noot. Als nu Dan in de buurt van Bazan gewoond heeft, heeft Bazan hier niets te maken met de tegenstelling tusschen Bazan en Sion. Bazan komt in den bijbel vaker voor dan alleen in psalm 68. Het had ook mooi vee, en het was krachtig; als daarom genot- en gemakzuchtige vrouwen koelen van Bazan (Amos 4:1) heeten, is dat nog geen bewering, dat ze buiten de theocratie staan. Als ik van Goudsche kaas hoor, mag ik nog niet direct, omdat Gouda langen tijd een kettersche stad geweest is, die kaas met die ketterij verbinden.

c) In Jer. 8:16 gaat het over den vijand, die uit het Noorden komt. Vandaar dat prof. Aalders (84) opmerken kan: „Het aanstormen der vijandelijke ruiters wordt ons voor oogen gesteld. Vanuit Dan, de Noordelijke grensplaats (!), wordt het snuiven hunner paarden gehoord“ („zijner“ staat er, de paarden van den reeds zoo vaak genoemden noordelijken vijand). Dan heeft hier dus alleen om geografische redenen vermelding gehad. Als een leger Vlielingen zou innemen om het te gebruiken als marinebasis, is zijn ligging van betekenis; en is er geen enkel verband met laat ons zeggen de tegenstelling tusschen Vlielingen en Arnhemden op kerkelijk-religieus, of welk ander gebied ook.

d) In Openb. 7 wordt Dan niet genoemd. Zeker. Maar Ephraïm ook niet. Dat zegt niets... voor wat den Antichrist betreft. Het zegt wel iets aangaande Dan's verleden, met oerkende zonden van afval. Maar waar de stammen in Openb. 7 niet langer aanduiding zijn van Abrahams vleeschelijk, doch van zijn geestelijk zaai, daar hebben de namen van één van alle ge-

noemden, al worden ze ook „geleend“, zulk een betekenis, dat ze kunnen dienen ter bepaling van de afkomst van den Antichrist. Men kan er evenmin iets mee beginnen ter bepaling van de afkomst van Constantijn den Groote, Luther, Calvin, etc.

e) Op de vraag, die gesteld werd, antwoord ik dus: neen. Er is geen enkele reden om den antichrist als jood te denken, laat staan als Daniël. Trouwens, zouden er nog wel Daniëlen zijn in de wereld, bij wie het stambloed onvermengd is?

K. S.

„Een hartekreet“.

Als „hartekreet“ zag ik ergens aangeduid onderstaande uittaling, die men mij vraagt, door te geven:

„De classis Amersfoort der Geref. Kerken heeft in haar laatste vergadering van 28 Nov. 1939 geconstateerd, dat nog verschillende kerken nalatig zijn gebleven attestaties te zenden aan haar belijdende leden en doopleden, die in dienst zijn, althans een afschrift daarvan te doen toekomen aan de dichtstbijzijnde kerken.“

Bovengenoemde classis heeft besloten langs den weg der kerkelijke bladen zoo mogelijk al deze nalatige kerken te wijzen op dit zondig verzuim. Men bedenke hierbij dat de mobilisatie reeds 3 maanden duurt. Kerken, weet toch trouw:

a. stuurt toch militaire attestaties aan al uw dienstplichtige leden;
b. verzendt een afschrift daarvan aan die kerken, die 't dichtstbij zijn.

Namens classis Amersfoort:
D. VAN ENK, Scriba.

Tot zoover het stuk.

Gaarne vestigen we de aandacht er op. Om slechts één voorbeeld te geven (dat ik op gezag van ds. van Enk aanvaard): In Venendaal zijn van de 5000 militairen ± 400 Gereformeerden. Daaronder zijn er tientallen, die nog geen attestatie hebben en 50, zegge 50 afschriften in bezit van den kerkerand.

Me dunkt, het stuk spreekt duidelijke taal. Er wordt veel gevraagd voor de verzorging der militairen. Maar het allereerste en allernaaste wordt wel eens te veel uit het oog verloren.

K. S.

Hulp opleiding predikant Argentinië.

In vriendelijke dank ontvangen: f 1,— van D. K. te K., bijjet nr 12; f 2,— via bestuur postcheque- en girodienst te Den Haag, van opdrachtgever, die onbekend wenscht te blijven (periodieke uitkeering!).

K. SCHILDER, Giro 127378.

„Onze Dagorder“.

Nu een groot aantal leden van onze kerken gemobiliseerd zijn en een vrij groot getal van de dienstdoende predikanten als veldprediker werkzaam is, hoort men zoo voor en na van twee verschillende kanten iets over den stand van de geestelijke verzorging van onze weer-macht. De veldpredikers vertellen in hun kerkbodes en voor de radio over de moeilijkheden, die overwonnen, en over de eigenaardige omstandigheden waaronder het werk verricht moet worden; ze schrijven over de groote hoeveelheid spreekbeurten, die door hen wordt waargenomen, over de zeer vele bezoeken, die in pas ingerichte militaire tehuizen en kampementen worden afgelegd; ze doen onthullingen over de verrassend vele gelegenheden, die er zijn om het Woord Gods te brengen en over de sterke behoefte, die aan den dag treedt om over allerlei moeilijkheden eens met den veldprediker van gedachten te wisselen.

En de gemobiliseerden? Wat vertellen zij over den arbeid der veldpredikers? Hebben ze al met hun legerdominee gesproken, en kunnen ze zich geregeld met hem in verbinding stellen?

O ja, er zijn er, die al verschillende keeren den veldprediker hebben ontmoet en rustig met hem over allerlei kwesties hebben kunnen spreken. Er zijn er, die heel veel steun en hulp van de zijde der geestelijke verzorgers hebben mogen genieten.

Er zijn er ook anderen. Zij hebben den veldprediker nog nimmer, of anders een heel enkel keertje, heel vluchtig, even gezien. Zij weten van de geestelijke verzorging in het leger zoo goed als niets af. In elk geval, ze merken er zoo goed als niets van.

Hoe komt dat nu? Zonder twijfel voor een groot gedeelte hierdoor, dat vele legeronderdeelen zeer verspreid zijn en dat er op tal van afgelegen plaatsen kleine groepjes militairen zich bevinden ter bewaking van een of ander punt, dat om strategische redenen belangrijk is.

Zulke gemobiliseerden — en dat zijn er niet weinige — zijn heel moeilijk te bereiken voor den veldprediker. Ik heb al meer dan één dominee, die het „veldgrijs“ draagt, zijn nood hooren klagen, dat velen van „onze jongens“ zoo slecht te vinden zijn.

Zoo blijft er ook bij den meest intensieven arbeid van onze veldpredikers alle gelegenheid om ook dankbaar gebruik te maken van andere middelen ter versterking van het contact met de gemobiliseerden.

Eén van de beste middelen is nog altijd geregelde toezending van lectuur. Ook op dit punt is groote voorzichtigheid evenwel geboden.

Eén der veldpredikers, die groote pakketten toegezonden tijdschriften en brochures te verwerken kreeg, deelde onlangs mee, dat er zeer nauwkeurige selectie moest plaats hebben.

Adventistische, spiritistische, theosofische stroomingen doen hun best hun geschriften thans onder de gemobiliseerden te verspreiden. Er is in het leger doorgaans veel tijd om te lezen, en men leest al wat men onder de oogen krijgt, rijp en groen...

Gelukkig wordt ook van christelijke zijde in een drachtige samenwerking veel gedaan. We denken aan de gratis-verspreiding van Nieuwe Testamenten vanwege

het Nederlandsch Bijbelgenootschap; aan de beschikbaarstelling van groote hoeveelheden evangelisatie-lectuur, waarmee de veldpredikers elken morgen hun fietstassen kunnen vullen om deze lectuur vervolgens op afgelegen posten en bij de kazematten af te kunnen geven.

We wijzen nu vooral op het dagboekje, welks titel hierboven reeds staat afgedrukt: „Onze Dagorder“.

Dit dagboekje is uitgegeven in een zeer handig formaat op dun, stevig papier gedrukt en kan zonder bezwaar in den zak worden meegedragen. Het is samengesteld onder redactie van Ds W. A. Hoek en Dr P. Prins, terwijl aan dit dagboekje hebben meegewerkt de heeren: Ds D. T. Bartlema, Ds P. J. O. de Bruyne, Ds R. C. Harder, Ds W. A. Hoek, Ds J. H. C. Kamsteeg, Ds A. T. W. de Kluis, Ds H. Knoop, Ds J. A. Kwint, Ds W. Meynhout, Ds M. W. Nieuwenhuize, Ds W. C. Posthumus Meyes, Dr P. Prins, Ds P. H. Th. Stevens, Ds M. J. C. Visser, Ds H. A. Wiersinga, Ds W. A. Wiersinga, Ds C. van der Zaal e.a.

Niet ieder van deze predikanten heeft een paar weken achter elkaar geschreven, maar, zooals de verschillende stijl en de aanpak van de behandelde Schriftgedeelten uitwijst, zijn de ingezonden bijdragen door de samenstellers vermoedelijk flink door elkaar geschud en daarna opnieuw geordend.

Over het geheel genomen zijn de dagoverdenkingen pakkend geschreven en op den man af. Er is groote verscheidenheid. Sommige zijn ingesteld op het soldatenleven, andere niet. We kiezen een willekeurige overdenking uit, om ook een indruk te geven van de gemiddelde lengte van deze meditaties:

13 Maart.

...waakt in de gebeden...

1 Petr. 4:7c.

Wie op wacht indommoelt krijgt een duw. — Wie op den wachtpost, waar God hem plaatst, in slaap valt, kan dat evenmin straffeloos doen. — In den gewonen dienst denkt men vaak: nu ja, er dreigt toch geen enkel gevaar; het is alles maar spel en daarom kan ik wel eens even een oogje luiken. — Maar in den geestelijken strijd is het anders; daar zijn het geen manoeuvres, maar daar leven we altijd op voet van oorlog met onzen aartsvijand, den duivel. — En wij zelf kunnen hem niet aan. — Hij is ons verre de meerdere. — Christus heeft hem overwonnen. — Door Christus kan ik ook uit zijn klauwen komen en verder uit zijn macht bewaard blijven. — Dan moet ik echter dicht bij Christus zijn. — Dat gaat alleen in mijn gebied. — Heb ik vandaag reeds mijn schuilplaats: de gemeenschap met Jezus opgezocht, heb ik al echt geboden? —

Lezen: Marcus 8:34—38.

Wat de samenstellers beoogen, zegt ook het voorwoord, kort en duidelijk: „Gods Woord spreke door middel van dit dagboekje tot velen!“

Deze bede sluit in, dat niet de meditaties, maar de Schriftwoorden waarop zij wijzen, het eigenlijke zijn. En het korte Schriftwoord boven de overdenking wijst ons weer op het langere Schriftgedeelte, opgegeven aan den voet, waaruit het goddelijk licht ten volle straalt.

We deelen tenslotte nog mede, dat de uitgevers om uitdeeling op groote schaal aan te moedigen, speciale prijzen hebben vastgesteld bij afname van 20, 50, 100, 250, 500, 1000 en meer exemplaren.

We hopen, dat dit kleine boekje veel verspreid zal worden. Laten de verloofden zorgen, dat dit boekje zoo mogelijk met de veldpost meegaat naar het hun bekende adres. Laten de vrouwen het aan hun gemobiliseerde echtgenooten doen toekomen.

Ik ken al een gemeente, die er voor zorgen wil, dat al haar gemobiliseerde medebroeders met Kerstfeest dit dagboekje ten geschenke ontvangen. Mogen er vele zulke gemeenten zijn.

En bovenal: worde het dagboekje trouw gelezen en door de lezing van dit geschrift mede de begeerte versterkt om het Woord Gods te ontsluiten, opdat daaruit troost en bemoediging ontvangen mag worden door hen, die ver van huis en werk in allerlei zorg en nood misschien verkeerren.

D.

H. M.

Een frisch begin.

Jaap Kolkman, Job Andersom. — N.V. Gebr. Zomer en Kemming's Uitg. Mij., Wageningen.

Er bestaan nog verschillende zijden van het Nederlandsche volksleven, die zich in een stiefmoederlijke belangstelling van de zijde der literatoren moeten schikken. Een der belangrijkste daarvan is onze scheepvaart, met zijn vele aspecten. Indien men evenwel bedenkt, dat er een niet geringe vakkennis noodig is, om behoorlijk het schippersleven te beschrijven, wordt het begrijpelijk, dat weinig schrijvers zich bevoegd achten, zich literair met de scheepvaart bezig te houden.

Wanneer men zich nog herinnert, dat het haringkaken, uitgevonden door Willem Benkelszoon van Biervliet, den stoot gaf voor de opkomst der Nederlandsche scheepvaart, bevreemdt het des te meer, dat de haringvisserij, eertijds een der grootste bronnen van onze welvaart, niet meer beschreven is. Weliswaar is deze bron nu grotendeels verzand, althans niet meer van zooveel belang als

vroe
drijf
romm
is w
zich
tevre
het c
De
goed
met
gesch
vissc
grond
het t
gaan
kun
van
rust
Ree
wijde
leven
de vr
zee h
zoon
reikt
leeke
ook
milie
vissc
in ee
eerste
verlo
telijk
van
vloek
over
De
hoofd
vissc
soon
een
legt
vroeg
reden
voor
den
opzet
le be
vader
kan
moed
nade
bij de
trast
deel
De
maak
hij m
hierv
bover
heid
perso
zwak
stoot
tieve
He
schip
dager
zelfs
te lo
plaat
de be
de on
daarv
zet h
overh
hij lo
gieke
wil;
die v
God
tot d
groot
ken
vloek
Enor
bema
hem
donke
ruwe
hun
vloek
schip
schip
alleer
voorv
Nu
Dwar
op pl
de vi
ander
heeft
maar
op Ge
zelf;
Des
vaard
sterke
in st
Jann

1) Anderen denken aan de stad Laia, omdat het Hebr. woord voor „leeuwenwelp“ daar nog al op lijkt. Waarschijnlijk te ver gezocht.

de beschik-
vangellatie-
morgen hun
vervolgens
te kunnen

welke titel
order".
handig for-
kan zonder
et is samen-
en Dr P.
meegewerkt
de Bruyne,
Kamsteeg,
A. Kwant,
Ds W. C.
Th. Stevens,
W. A. Wier-

paar weken
verschillende
rftgedeelten
de samen-
geschied en

erdenkingen
is groote
op het sol-
willekeurige
ven van de

Petr. 4: 7c.

Wie op
slaap valt,
en gewonen
toch geen
daarom kan
laar in den
n het geen
op voet van
— En wij
re de meer-
Door Chris-
n verder uit
ik echter
in mijn ge-
elplaats: de
al echt ge-

us 8: 34—38.

et voorwoord,
door middel

, maar de
rentelijke zijn.
enking wijze
, opgegeven
at ten volle

uitgevers om-
gen, speciale
20, 50, 100,

verspreid zal
it boekje zoo
het hun be-
hun gemobi-

gen wil, dat
et Kerstfeest
ogen er vele

e gelezen en
begeerte ver-
opdat daaruit
len door hen,
org en nood

H. M.

UNST

N.V. Gebr.

Wageningen,
in van het
een stief-
der lile-
langrijkste
ele aspecten.
en niet ge-
oorlijk het
het begrip-
ged achtien,
te houden.
het haring-
elszoon van
ist der Hol-
les te meer,
er grootste
beschreven
indeels ver-
belang als

vroeger, maar is dit bij uitstek nederlandsche be-
drijf niet ten volle waard, de stof te leveren voor
romans? Het bezwaar der specifieke vak kennis
is wellicht de oorzaak, dat de haringvisserij
zich tot dusver met een matige belangstelling moest
tevreden stellen, ondanks de aantrekkelijkheid van
het onderwerp.

De jonge schrijver Kolkman deed daarom een
goedgegreep, toen hij debuteerde — naar ik meen —
met het bovengenoemde boek: Job Andersom, de
geschiedenis van een Vlaardingschen haring-
visscher. Hij betoont zich een vakman, die met
grondige kennis van zaken weet te spreken van
het bedrijf. Hij kent de taal der visschers, door-
gaans zeer plastisch, hoewel niet steeds even ge-
kuischt, hij kent zijn menschen van binnen en
van buiten, hij weet te vertellen van de zee in
rust en storm.

Reeds spoedig weet de schrijver den lezer in te
wijden in de typische sfeer van het visschers-
leven. Dadelijk pakt het verhaal, als Piet Gaalen,
de vrome matroos van de Johanna Petronella op
zee het bericht ontvangt van de geboorte van een
zoon. Nauwelijks heeft het heugelijk feit hem be-
reikt, of het breken van den achtermast, als een
teeken van Boven, geeft hem de aanwijzing, dat
ook deze jonge Van Gaalen, als zijn geheele fa-
milie, zich zal moeten buigen. De godsvrucht der
visschers wordt gedrukt door een zwaar bijgeloof
in een vloek, die op een familie kan rusten. De
eerste hoofdstukken, met hun snel en springend
verloop, geven reeds een diep inzicht in het gees-
telijk leven dezer stoere menschen. De worsteling
van een sterke persoonlijkheid om onder dien
vloek uit te komen, en zich geheel aan de genade
over te geven, is de kern van het verhaal.

Deze tendenz noopt den schrijver er toe, zijn
hoofdpersoon niet te zoeken onder de doorsnee-
visschers, maar er een eenigszins uitzonderlijk per-
soon voor te kiezen. De jonge Gerrit is van jongsaf
een „dwarsboomjong", die zich niet lijdelijk neer-
legt bij de sombere theorieën van zijn vader. Reeds
vroeg ziet hij het verschil tusschen zijn zwaar
redeneerenden vader en zijn innig vrome moeder,
voor wie genade meer geldt dan het geloof in
den vloek. Haar inzicht versterkt hem in zijn
opzet, dwars door de familie-traditie heen, zich
te bekwaamen voor schipper. Zijn slagen geeft den
vader een beklemmende vreugde, omdat het niet
kan duren volgens zijn meening, het geeft de
moeder de bevestiging van haar geloof, dat ge-
nade alleen kan helpen. Het leven dezer ouders,
bij de hoogtepunten van het verhaal, in zijn con-
trast sterk geleekend, behoort niet tot het minste
deel van het boek. Het geeft er kleur en diepte aan.

De schrijver heeft het zich niet gemakkelijk ge-
maakt. Gerrit slaagt maar niet zoo gemakkelijk,
hij moet een zwaren strijd doormaken. De fazen
hiervan zijn zoo geweldig, dat de schrijver soms
boven zijn macht grijpt en aan een geforceerd-
heid niet ontkomt. De teekening van den hoofd-
persoon vertoont daardoor meer dan eens een
zwakheid, doordat de ontwikkelingsgang te
stootend is, de overgangen niet voldoende gemo-
teveerd.

Het geluk schijnt aanvankelijk den nieuwen
schipper te begunstigen. Hij keert binnen enkele
dagen met een ruime vangst terug en waagt het
zelfs zonder hulp van een sloeper de haven binnen
te loopen. Het lijkt alsof hij zonder moeite zijn
plaats zal kunnen innemen onder de goede, zelfs
de beste schippers der vloot. Maar spoedig komt
de ongunstige keer. Hij vangt niets meer. Dereden
daarvan begrijpt hij niet. Evenals al de anderen,
zet hij de netten met den geijkten zegenwensch
overboord, hij is geestelijk voorganger aan boord,
hij leest zijn bijbel en stichtelijke werken. De ener-
gieke jongeman, die wil slagen, het koste wat het
wil, ziet den tegenslag als gevolg van den vloek,
die volgens zijn vader op het geslacht rust. Als
God hem daarvan niet bevrijden wil, zal hij zich
tot den duivel wenden. Voortaan worden, tot
groote ontzetting der bemanning met ijselijke vloeken
de netten uitgezet. Hij zal den vloek met
vloeken overwinnen. En hij schijnt te slagen.
Enorme vangsten vallen hem ten deel. Doch de
bemanning weigert met Job-zonder-God, zooals zij
hem noemen, uit te varen. Hij is gedwongen uit
donker Rotterdam een bemanning te werven. Deze
ruwe, onervaren matrozen, zijn ondeugdelijk voor
hun werk, zij overtreffen allen den schipper in
vloeken. Dat wordt hem, wien het werk en het
schip zoozeer ter harte gaan, te bar. De trotsche
schipper moet buigen — maar voor de menschen
alleen. Hij krijgt zijn oude bemanning terug op
voorwaarde, dat hij niet meer vloeken zal.

Nu gooit hij het weer over een anderen hoeg.
Dwars tegen traditie en theorie in gaat hij visschen
op plaatsen, waar geen visch zitten kan volgens
de visschershui. En weer slaagt hij, nu door alles
anders te doen dan de anderen. Job Andersom
heeft de reputatie gekregen van een kundigen,
maar zonderlingen schipper. Niet in vertrouwen
op God, noch op den duivel, maar slechts in zich
zelf, zal hij zijn doel bereiken.

Deze sterke overgangen worden eenigszins aan-
vaardbaar, daar de schrijver Job als een bijzonder
sterke persoonlijkheid beschrijft. Maar daarmee
in strijd is zijn deelnemen aan de drinkpartij te
Umuiden, waar hij, de geheelonthouder, zich zon-

der bijzondere noodzaak geheel aan den drank
overgeeft, om daarna aanvoerder te worden in
een der ergste straatgevechten met de politie. Hier
speelt zijn neiging voor helle kleuren en felle con-
trasten den schrijver parten. Deze scène verdiept
allermint het psychische beeld van den hoofd-
persoon.

Veel beter is het laatste gedeelte. Het verhaal
wordt zeer spannend. De slechte jaren op de vloot,
Job's huwelijk en gedwongen afscheid van zijn
schip, zijn leven aan den wal, waar de zeeman
zich noode kan schikken in zijn rol van kruiden-
ier, het is alles zeer levendig en goed beschreven.
Ongetwijfeld aanleg voor het lichtere genre, toont
hij in de beschrijving van de begrafenissen van den
reeder. De humor en scherpe waarneming gaan
hier saam en vormen een voortreffelijk stuk werk.

Het slot bevredigt mij minder. Wel is zeer goed
geleekend de onontkoombare drang, het schip te
koopen, waarop Job zijn levensideaal meende be-
reikt te hebben. Maar innerlijk is hij niet ver-
anderd, want hij is nog fel anti-godsdienstig. Dat
hij zijn moeder en vrouw wel voor zich laat
bidden en heimelijk daarop drijft, is in tegenstrijd
met zijn eerlijk gemeente, felle uitingen.

Nu Job weer vaart, innerlijk ongebroken, zo
alles weer den zelfden koers moeten gaan. Daar-
om grijpt de schrijver nu in. Tijdens den oorlog
laat hij Job's schip met man en muis vergaan,
kort nadat Job het verlaten had, om zijn zieke
vrouw te bezoeken. Door deze redding wordt dan
Job eindelijk geestelijk gebroken, en als ook zijn
vrouw mag blijven leven, geeft hij zijn verzet op
en gaat hij verder het leven in, alleen drijvend op
Gods genade.

Dit eenigszins geforceerde slot bevredigt niet.
Trouwens, de geheele psychische gestalte van Job
is niet sterk, ze is te schematisch afgewerkt, hoe-
wel er zeer goede trekken in liggen. Heel goed op
dreef is de schrijver echter bij de uitbeelding van
het uiterlijk leven, het milieu, het bedrijf. Er zit
gang in het verhaal, het zit vol actie en afwissel-
ing, het boeit door de beschreven saamhoorigheid
van bemanning en schip. Al is het boek niet in
alle opzichten even geslaagd — zou dat ook kun-
nen bij een eersteeling? — het is veelbelovend.
Dit frissche boek spant de verwachting hoog.
Gron. H. S.

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan
Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Ik kan toch niet gelooven.

Dezer dagen zat ik aan het bed van een zieken
broeder.

Hij had het niet gemakkelijk; hij (en datzelfde
gold ook zijn vrouw) hij had zooveel te tobben.

En de oorzaak daarvan was die eene, telkens
terugkerende zwaarigheid: „Het is toch bekend,
dat wij van onszelf niet kunnen gelooven. En als
ik nu, als antwoord op de prediking des Woords
en het herderlijk vermaan, toch de hand leg op
Gods belofte, is dat dan niet een daad van mij-
zelf: een daad, die juist, omdat zij van mijzelf
is, geen waarde heeft: is het geloof, waartoe ik,
op deze wijze, kom, geen valsche geloof?”

Zonder het nu precies zoo te formuleeren,
scheen deze broeder te bedoelen: „Als mijn ge-
loof echt zal wezen, dan moet ik daar-
toe door den Geest Gods onweersstaan-
baar gedreven worden; dan moet ik in
het komen tot het geloof zuiver pas-
sief zijn; dan moet het geloof niet iets
zijn, dat ik doe, maar iets, dat in mij
gedaan wordt, zoodat ik feitelijk niet
anders te doen heb dan te wachten op
het oogenblik, waarin het God zal be-
hagen mij het geloof te geven.”

Het komt mij voor, dat deze broeder en zijn
vrouw de eenigen niet zijn, die de dingen zoo
zien en die daardoor een zwaar en donker leven
hebben.

Het is daarom misschien wel goed dit punt nog
eens nader onder de oogen te zien.

Ik zou deze tobende broeders en zusters in de
eerste plaats erop willen wijzen, dat hun hou-
ding zeker niet in overeenstemming is met de
doorlopende voorstelling van de Heilige Schrift.
Laten zij heel de Schrift maar doorzoeken en
nergens zullen zij ook maar één plaats vinden,
waar tegen ons gezegd wordt, dat wij niet ge-
looven mogen of moeten wachten tot het oog-
enblik, waarin God ons het geloof geeft.

Altijd en overal komt tot ons de eisch, dat wij
gelooven zullen.

Als de stobbewaarder vraagt: „Lieve heeren,
wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?” dan
wordt niet tegen hem gezegd: „Gij moet wach-
ten, dat God u het geloof geeft”, maar zeer per-
tinent: „Geloof in den Heere Jezus Christus en
gij zult zalig worden, gij en uw huis”.

De eisch des geloofs.

De prediking van het Evangelie loopt altijd uit
op de vermaning: „Bekeert u en geloof het Evan-

gelie”. Daaruit blijkt reeds, dat het niet goed
kan zijn te zeggen: „Ik wacht op het moment,
waarin het mij gegeven wordt.”

In de tweede plaats is zulk een houding naar
alle kanten door en door inconsequent.

Gij zegt: „Ik kan niet gelooven in den Heere
Jezus Christus”.

Hoe weet gij dat?

Dat weet gij alleen uit het Woord. Dat is geen
kennis, die opspruit uit de algemeene open-
baring.

Dat gij niet kunt gelooven, weet ge dus alleen
doordat ge gelooft het Woord, waarin u deze
waarheid onthuld wordt.

Maar als ge dit deel der openbaring wel ge-
looven kunt, waarom zoudt gij dan dat andere
niet kunnen aannemen?

Gevoelt ge niet, dat ge zoo met uzelf in strijd
komt? Dat wordt nog duidelijker als gij zegt: „Ik
wacht op het oogenblik, waarin God mij het heil
zal willen schenken.”

Wachten op den Heere, maar dat is een
daad; wachten op den Heere, dat is: voor
Hem staan, de hand naar Hem uitgestrekt, een
gebed in het hart, of het Hem behagen mocht u
te geven, wat gij begeert.

Maar als ge u wel zoo, wachtende, voor den
Heere kunt stellen, waarom zoudt gij dan niet
kunnen gelooven?

Gij zult toch niet willen zeggen, dat zulk
wachten iets is, wat de mensch niet van zichzelf
kan? Gij wilt graag behouden worden door Chris-
tus, zegt gij, daar gaat heel uw hart naar uit.

Van Wien hebt gij die begeerte? Is dat niet Gods
gave?

Maar mijn lieve broeder en zuster, wat dacht
ge nu, dat God u wel de begaerte zou geven om
door Christus behouden te worden en niet het
geloof? Dat is niets dan onheilige inconsequen-
tie, dat gij zegt: „Ik kan wel gelooven, dat
ik onmachtig ben tot geloof, maar ik
kan niet gelooven, dat Christus mijn
Heiland is”.

„Ik kan wel wachten op den Heere,
maar ik kan niet gelooven”.

„Ik kan wel begeeren den Heiland te
bezitten, maar ik kan Hem niet aan-
nemen.”

Wat een wonderlijke voorstelling hebt gij toch
wel van God, dat Hij u wel het verlangen naar
het heil in het hart zou werken en niet het ver-
mogen om het heil te grijpen.

Gij, die zoo spreekt als gij doet, hebt niet het
minste recht meer om u voor uw ongeloof te
verschillen achter uw onmacht.

Waaruit uw ongeloof voortspruit, dat zal niet
bij u allen precies hetzelfde zijn.

Bij den één zal het zijn de onwil om zich over
te geven, wijl hij wel weet, dat hij, dat doende,
met de zonde zal moeten breken. En dat wil hij
niet. Liever wil hij in de schemering van de on-
zekerheid rondwaren, dan wandelen in het licht
van de zekerheid, wijl hij in de schemering de
zonde durft vasthouden, die hij in het volle licht
zal moeten loslaten.

Een ander zal zich voor zijn ongeloof beroepen
op zijn onmacht, omdat hij toch liever niet geheel
uit genade zalig wordt, omdat de Remonstrant in
zijn hart nog niet dood is.

Bij een derde zal het weer zoo zijn, dat hij, ja,
wel door genade zal willen zalig worden, maar
dat hij eigenlijk toch niet mogelijk acht. Al dat
beroep op zijn onmacht is in den grond der zaak
een niet-willen gelooven.

Wie eerlijk zijn hart onderzoekt zal dat moeten
toegeven.

Al die tobende broeders en zusters bind ik met
al den ernst, waarover ik beschik, op het hart:
„houdt daar toch mee op, van dit oogenblik af;
geloof Gods belofte! Bedenk wat gij doet met al
dat spreken over uw onmacht. Hebt gij er u wel
eens rekenschap van gegeven, dat gij daardoor
God de schuld van uw ongeloof geeft?”

Stelt het u maar eens voor, dat gij straks in
het oordeel zult staan, zonder dat gij tot geloof
zijt gekomen. Zoudt gij dan durven zeggen: „Heere,
ik wilde wel, maar ik kon niet?”

Dan, in het licht van den troon, zult ge het zoo
klaar zien, dat uw ongeloof niet Gods schuld is,
maar uw eigen schuld, dat gij niet hebt gewild.

En indien gij daar nog den moed zoudt hebben
om te zeggen: „ik kon niet”, dan zal het woord
des oordeels u wegslingeren in het verderf.

Geloof dan toch het Evangelie.

Dat zeg ik zelfs tegen hen, die nog nooit tot
„tobben” kwamen, die van „wachten” niets spreken.
Ook tot u komt de eisch des geloofs; en nu is
het waar, dat gij van nature niet kunt gelooven,
maar — gij hebt de belofte, de belofte des Ver-
bonds; en die belofte is de brug, die u, over den
afgrond uwer onmacht heen van den eisch des
geloofs voert tot de daad des geloofs.

Ja, nog verder ga ik; zelfs tot hen, die staan
buiten het Verbond, zeg ik, als ik hun het Evan-
gelie predik: „geloof dat Evangelie”; want in
het aanbod van genade ligt opgesloten de toe-
zegging van alles, wat tot aanvaarding van die
genade noodig is.

Niemand, niemand behoeft om zijn onmacht,
ook maar een oogenblik in zijn ongeloof te blijven.